

суб'єкта до наступних дій. При цьому дослідник робить важливе зауваження: якщо інструментальний компонент починає домінувати над когнітивним, тобто людина сприймає лиш те, що хоче сприймати, то істина стає такою, що її неможливо відрізнити від брехні, переконання переростає в забобон, категоріальний стереотип перетворюється на імідж, а люди – на знеособлений та маніпульований “поодинокий натовп” [9].

Отже, структура стереотипу, запропонована О. Семендяєвим, може бути застосована і до прототипу політичного іміджу, який, по суті, є віддзеркаленням особистих якостей науковців-політиків.

Використана література:

1. *Нарижний Д. Ю., Сурмин Ю. П.* Проблемы имиджей кандидатов в президенты Украины / Д. Ю. Нарижный, Ю. П. Сурмин // Гуманит. журн. – Д., 1999. – № 2. – С. 66-75.
2. *Почепцов Г. Г.* Профессия: имиджмейкер. – 2-е изд., испр. и доп. / Г. Г. Почепцов. – К. : ИСО МО Украины, НВФ “Студцентр”, 1998. – 256 с.
3. *Почепцов Г.* Имидж: от фараонов до президентов. Строительство воображаемых миров в мифе, сказке, анекдоте, рекламе, пропаганде и паблик рилейшенз / Г. Почепцов. – К. : АДЕФ-Украина, 1997. – 328 с.
4. *Почепцов Г.* Имидж: от фараонов до президентов. Строительство воображаемых миров в мифе, сказке, анекдоте, рекламе, пропаганде и паблик рилейшенз / Г. Почепцов. – К. : АДЕФ-Украина, 1997. – С. 11.
5. *Кривошеїн В. В.* Політичний імідж як феномен масового сприймання / В. В. Кривошеїн // Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави : матер. Другої Всеукр. наук. конф. 15-16 листоп. 1997 р. – К. : АТ “Реклама”, 1997. – С. 328-329.
6. *Кривошеїн В. В.* Іміджологема: поняття, структура / В. В. Кривошеїн // Вісн. Дніпроперовськ. Ун-ту. Соціологія. Філософія. Політологія. – Вип. 8. – Д. : ДНУ, 2002. – С. 188-192.
7. Политическая реклама / Е. В. Егорова-Гантман, К. В. Плешаков, В. Б. Байбакова ; научн. ред. А. А. Бирюков. – М. : ЦПК “Никколо М”, 1999. – 240 с.
8. Политическая реклама / Е. В. Егорова-Гантман, К. В. Плешаков, В. Б. Байбакова ; научн. ред. А. А. Бирюков. – М. : ЦПК “Никколо М”, 1999. – С. 213-214.
9. *Семендяев О. Ю.* “Эффект стереотипизации”: теоретическое обоснование манипулирования массовым сознанием в социологии США / О. Ю. Семендяев // Социс. – 1985. – № 1. – С. 164-167.

Аннотація

В статті розглядаються системні особливості іміджу в структурі політичного світосприйняття, а також використовуються методи системного аналізу.

Annotation

This article discusses system image features in the structure of political worldview, and used methods of system analysis.

УДК 347.191.11:37.014.5

Постол К. А.

ВИДИ СУБ'ЄКТІВ ГРОМАДСЬКОГО УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В УКРАЇНІ

Дослідження розвитку моделі державно-громадського управління освітою, як виду взаємовідносин двох найважливіших суб'єктів побудови сучасного розвиненого демократичного суспільства – інститутів громадськості та держави, передбачає детальний науковий аналіз їх правового статусу в зазначених правовідносинах. Особливості взаємовідносин держави і інститутів громадянського суспільства в освітній сфері пов'язані з об'єктивними факторами сьогодення, які ставлять нові вимоги щодо наявності різного суб'єктного складу сучасної освітньої політики та особливої відповідальності й активної діяльності в цьому процесі саме представників громадського сектора суспільства через розширення їх прав, гарантій та правових можливостей щодо формування та реалізації освітньої політики в державі. Але поєднання двох, на перший погляд протилежних інтересів – громадських та державних, потребує створення чіткого розуміння суб'єктного складу та сфер діяльності кожного суб'єкта в процесі реалізації освітньої політики. Тож, по перше, актуальним є визначення видів суб'єктів громадського управління освітою. Аналіз суб'єктного складу державно-громадського управління освітою як виду взаємовідносин інститутів громадянського суспільства та держави, на погляд автора, передбачає розмежування представників громадського управління за двома категоріями.

Перша група суб'єктного складу включає в себе суб'єктів громадського управління освітою, які розглядаються як загальна група суб'єктів державно-громадських правовідносин, так як вони реалізують взаємовідносини інститутів громадянського суспільства та держави як в освітній сфері, так і в інших сферах суспільства. В цьому випадку специфічним є тільки напрямок діяльності інститутів громадянського суспільства, які захищають і реалізують інтереси своїх членів, які стосуються освіти. Характер правовідношень між ними та державою порівняно з такими ж інститутами громадянського суспільства, котрі захищають інтереси своїх членів в іншій суспільній сфері, відрізняється тільки об'єктом цих правовідношень. Така група суб'єктів складає більшість суб'єктного складу громадського управління освітою і переважає як в своєму кількісному показнику, так і в об'єму правового статусу. До цієї групи ми,

перш за все, відносимо: діяльність громадських об'єднань в сфері освіти, діяльність профспілкових організацій, які захищають інтереси працівників освітньої сфери та інших учасників навчального процесу та діяльність громадських рад при органах виконавчої влади.

Так розділ другий Закону України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності" містить доволі вагомий перелік прав профспілок та їх об'єднань, які можуть використовуватись профспілками в процесі захисту трудових, соціально-економічних та інших прав й інтересів їх членів та окремих працівників освіти, а також визначає деякі організаційно-правові механізми взаємодії профспілок і держави, в особі уповноважених нею органів, відповідальних за сферу трудового та соціального забезпечення населення в освітній сфері. Положення статей Закону стосуються права профспілок вносити пропозиції суб'єктам законодавчої ініціативи і відповідним органам законодавчої влади про прийняття або внесення змін до законів та інших нормативно-правових актів, які стосуються соціально-трудова сфери, що робить ці суб'єкти повноцінними представниками громадян щодо захисту трудових та соціально-економічних прав в процесі їх освітньої діяльності.

Відповідно до Типового положення, затвердженого постановою від 3 листопада 2010 року № 996, основними завданнями громадської ради при Міністерстві освіти і науки, Раді міністрів АРК, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації є: створення умов для реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами; здійснення громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади; сприяння врахуванню органом виконавчої влади громадської думки під час формування та реалізації державної освітньої політики. Громадська рада відповідно до покладених на неї завдань: готує та подає органу виконавчої влади, при якому вона утворена, пропозиції до орієнтовного плану проведення консультацій з громадськістю з приводу питань освітньої політики; подає органу обов'язкові для розгляду пропозиції щодо підготовки проектів нормативно-правових актів з питань формування та реалізації державної політики у освітній сфері, удосконалення роботи органу; проводить відповідно до законодавства громадську експертизу та громадську антикорупційну експертизу проектів нормативно-правових актів; здійснює громадський контроль за врахуванням органом пропозицій та зауважень громадськості з питань освітньої політики держави; збирає, узагальнює та подає органу інформацію про пропозиції громадських організацій щодо вирішення питань, які мають значення для розвитку освіти; організовує публічні заходи для обговорення актуальних питань розвитку освітньої галузі.

Відповідно до статті Закону України "Про громадські об'єднання" громадське об'єднання, яке створюється з метою реалізації та захисту прав, які стосуються освітньої сфери, має право: вільно поширювати інформацію про свою діяльність, пропагувати свою мету (цілі); звертатися у порядку, визначеному законом, до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, з пропозиціями, заявами, скаргами; одержувати у порядку, визначеному законом, публічну інформацію, що знаходиться у володінні розпорядників публічної інформації; брати участь у порядку, визначеному законодавством, у розробленні проектів нормативно-правових актів, що видаються органами державної влади і органами місцевого самоврядування та стосуються сфери освітньої діяльності громадського об'єднання; проводити мирні зібрання; здійснювати інші права, не заборонені законом.

До другої групи суб'єктів громадського управління освітою, відносимо групу спеціальних суб'єктів – інститутів громадянського суспільства, які функціонують тільки в сфері освіти. Такі суб'єкти наділені специфічними права і обов'язками, метою і завданнями діяльності, які зводяться до цілей державно-громадського управління освітою: забезпечити прозорість, відкритість і демократичність управління навчальним закладом; стимулювати вплив громадськості на прийняття та виконання керівниками навчальних закладів відповідних рішень у сфері управління навчальним закладом, залучення широкої громадськості підвищення її ролі у вирішенні питань, пов'язаних з організацією навчально-виховного процесу, сприяння демократизації і гуманізації навчально-виховного процесу; формування позитивного іміджу та демократичного стилю управління навчальним закладом.

Також серед цієї групи ми відокремлюємо суб'єктів громадського самоврядування і управління, які здійснюють свою діяльність в усіх ланках системи освіти України, мають схожі права, обов'язки і завдання діяльності, і ті, які є специфічними для кожної освітньої ланки, і тому в своїх функціях відображають потреби освіти певного рівня. Так відповідно до Закону України "Про освіту" органами громадського самоврядування в освіті є: загальні збори (конференція) колективу навчального закладу; районна, міська, обласна конференції педагогічних працівників, з'їзд працівників освіти Автономної Республіки Крим; Всеукраїнський з'їзд працівників освіти. Органи громадського самоврядування в освіті вносять пропозиції щодо формування державної політики в галузі освіти, до якої вони відносяться, вирішують у межах своїх повноважень питання навчально-виховної, науково-дослідної, методичної, економічної і фінансово-господарської діяльності навчальних закладів. Щодо переліку суб'єктів громадського самоврядування та управління, які здійснюють свою діяльність тільки в окремій ланці освіти, згідно чинного законодавства України, до них ми відносимо: органи студентського самоврядування – у системі вищих навчальних закладів; раду загальноосвітнього навчального закладу, піклувальну раду загальноосвітнього навчального закладу, батьківські комітети (ради) загальноосвітнього навчального закладу, учнівське самоврядування – у системі загальноосвітніх навчальних закладів; батьківські комітети (ради) дошкільного навчального закладу, педагогічну раду - як колегіальний, постійно

діючий орган управління дошкільним навчальним закладом.

Таким чином, державно-громадське управління включає розгалужену діяльність його суб'єктів, що поєднують три найголовніші мети, які відповідають загальним тенденціям сучасного демократичного розвитку України: взаємна участь представників громадського і державного секторів суспільства у прийнятті нормативно-правових актів, які регулюють сферу освіти; взаємодії представників громадськості та державних органів, як на державному рівні, так і на рівні окремого навчального закладу, для забезпечення прозорості, відкритості і демократичності управління; практична реалізація та подальше вдосконалення найголовніших завдань сфер освіти на основі взаємної допомоги і відповідальності.

Аннотація

В статье анализируется субъектный состав гражданского управления образованием в Украине, возможные правовые механизмы их взаимодействия с государством как субъектов образовательной политики.

Annotation

The article analyzes the subject structure of civil education management in Ukraine, their legal mechanisms of interaction with the state as transactors of educational policy.

УДК 321.72+37.017

Семенець-Орлова І. А.

ОСНОВНІ СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ЗАМОВЛЕННЯ НА ПІДГОТОВКУ ФАХІВЦІВ З ВИЩОЮ ОСВІТОЮ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Освіта – це основний соціокультурний механізм, який суспільство використовує для ціленаправленого впливу на хід свого розвитку. З одного боку, освіта переслідує соціально значиму ціль, з іншого – забезпечує реалізацію індивідуальних та групових цілей. Суспільні потреби в освіті конкретизуються у виконанні таких головних функцій: формування людського капіталу нації, передача культурних цінностей, які опосередковано стабілізують соціум, включення людини в соціум і діяльність на конвенціональній основі, профілактика соціального конфлікту, підтримка соціальної стратифікації, забезпечення соціальної мобільності та професійної стратифікації, як спеціальної освітньої підготовки, що відповідає суспільним потребам. Вища освіта – необхідний елемент і фактор росту продуктивності праці в будь-якій суспільно-економічній формації. Високоосвічені кадри генерують нові ідеї і здійснюють їх практичну реалізацію.

Зміщення в структурі робочих місць, що відбуваються в економіці при переході до ринку, викликали зміни у галузевій структурі попиту на робочу силу у порівнянні з економікою радянського періоду. Реструктуризація економіки на початку 90-х рр. ХХ ст. спочатку різко зменшила потребу в спеціалістах, пов'язаних зі сферою матеріального виробництва. З 1990 – 1997 рр. на 49% впала зайнятість в таких галузях, як наука і наукове обслуговування, на 37% – впала у будівництві, на 35% – у промисловості. Але у 2 рази зросла зайнятість у фінансовій сфері, торгівлі, на 61% – зайнятість в органах управління. Однак, зміни в галузевій структурі економіки суттєво не відобразились на галузевій спеціалізації державних ВНЗ. За статистичними даними, у 2001 році (як і в 1960 р., і всі наступні роки), майже 1/3 – спеціалісти з вищою освітою були спеціалістами промислово-будівничого профілю, більше 1/3 – педагогічного, приблизно 30% – працівники сфери медицини, економіки, права. Але інституційна негнучкість системи державних ВНЗ призвела до виникнення протиріччя між спеціалізацією ВНЗ і основними спеціальностями, що у ньому готуються.

Результати сучасних досліджень економіки освіти однозначно обґрунтовують необхідність формування державного замовлення для оптимізації системи вищої професійної освіти у відповідності з потребами суспільства. У зв'язку з тим, що підготовка спеціалістів з вищою освітою менш мобільна, ніж потреба в спеціалістах, що змінюється, на ринку праці постійно існує (більшою чи меншою мірою) дисбаланс між випуском спеціалістів і потребою у них. Тому, у вимірі аналізу ефективності ринкового саморегулювання освітньої системи, виявлення зовнішніх ефектів освіти, актуальним на сучасному етапі постає необхідність виправлення державою прорахунків ринку виробництва суспільних благ. Це детермінує потребу розробки теоретичних основ методичного забезпечення оптимізації процесів підготовки спеціалістів з вищою освітою.

Незбалансованість ринку праці та освітніх послуг залишається гострою проблемою і в ХХІ ст. Значна частина керівників підприємств (15-20%) ключовою проблемою, що стримує економічний розвиток виробництва, називають недостатню кількість кваліфікованого персоналу на ринку праці. Незадовільний попит підприємств і організацій на кваліфіковані кадри характеризує наявність на сучасному етапі проблеми недостатнього рівня кваліфікації персоналу, на що показали значне число керівників (59,7% опитаних). Серед причин, що викликають підвищення вимог роботодавців до рівня кваліфікації своїх